

**KRATAK SADRŽAJ
ŽENEVSKIH KONVENCIJA
OD 12. AVGUSTA 1949.
I NJIHOVIH DOPUNSKIH
PROTOKOLA**

Međunarodni komitet Crvenog križa, Ženeva

Za vrijeme rata treba poštovati određena pravila humanosti, čak i onda kada je neprijatelj u pitanju. Ta pravila uglavnom su sadržana u četiri Ženevske konvencije od 12. avgusta 1949. godine i u njihovim Dopunskim protokolima od 8. juna 1977. godine.

Ženevske konvencije zasnivaju se na ideji poštovanja svakog pojedinca i njegovog dostojanstva. Lica koja neposredno ne učestvuju u neprijateljstvima, kao i ona lica koja se zbog bolesti, ranjavanja, zarobljavanja ili iz bilo kog drugog razloga nalaze izvan borbe, moraju se poštovati i štiti od posljedica ratnog djelovanja; stradalima treba pomagati i brinuti se o njima bez diskriminacije.

Dopunski protokoli proširuju ovu zaštitu na sva lica koja su pogođena ratnim sukobom. Nadalje, oni od sukobljenih strana i boraca zahtijevaju da ne napodaju civilno stanovništvo niti civilne objekte, te da svoje vojne operacije vode u skladu s priznatim pravilima i načelima humanosti.

**OPŠTA ZAJEDNIČKA PRAVILA ZA SVE ČETIRI KONVENCIJE I DOPUNSKIE
PROTOKOLE**

Nakon izbijanja oružanog sukoba Konvencije i Protokoli će se primjenjivati u svim okolnostima (I-IV, 2; P.I, I).¹ U slučaju teškog nemeđunarodnog oružanog sukoba (P. II) primjenjuju se samo određena pravila. No, u svim slučajevima treba zaštititi načela humanosti (I-IV, 3). Tako je u svakom trenutku i na bilo kojem mjestu zabranjeno: ubijanje, mučenje, tjelesno kažnjavanje, sakaćenje, vrijeđanje ličnog dostojanstva, uzimanje talaca, kolektivno kažnjavanje, pogubljenje bez redovnog sudskog procesa, kao i svaki drugi okrutan i ponižavajući postupak (I-IV, 3; I, II, 12; III, 13; IV, 32, 34; P. I, 75; P II, 4, 6).

Konvencije i Protokoli zabranjuju osвете na ranjenicima, bolesnicima i brodolomcima, sanitetskom osoblju i službama, osoblju i službama civilne zaštite, ratnim zarobljenicima, civilima, te civilnim i kulturnim objektima, prirodnoj okolini, kao i objektima i uređajima koji sadrže opasne sile (I, 46; II, 47; III, 13; IV 33; P. I, 20,51-56).

1) Rimski brojevi u zagradama označavaju broj Konvencije ili Protokola (slovo P). Arapski brojevi odnose se na članke Ženevskih konvencija i njihovih Dopunskih protokola.

Niko se ne može dobrovoljno odreći, niti ga se može prisiliti da se odrekne zaštite koju mu pružaju Konvencije (I-III, 7; IV 8).

Zaštićenim licima mora se u svako doba pružiti mogućnost da se obrate za pomoć vlasti koja ih štiti (neutralna država odgovorna za čuvanje njihovih interesa), ili Međunarodnom komitetu Crvenog križa, ili bilo kojoj drugoj nepristrasnoj humanitarnoj organizaciji (I-III, 8, 9, 10; IV, 9, 10,11; P I, 5).

I ŽENEVSKA KONVENCIJA ZA POBOLJŠANJE POLOŽAJA RANJENIKA I BOLESNIKA U ORUŽANIM SNAGAMA NA BOJNOM POLJU OD 12. AUGUSTA 1949. GODINE

II ŽENEVSKA KONVENCIJA ZA POBOLJŠANJE POLOŽAJA RANJENIKA I BOLESNIKA I BRODOLOMACA, PRIPADNIKA ORUŽANIH SNAGA NA MORU, OD 12. AUGUSTA 1949. GODINE

**DOPUNSKI PROTOKOL I, GLAVA II,
DOPUNSKI PROTOKOL II, GLAVA III**

Svi ranjenici, bolesnici i brodolomci moraju se poštovati i štiti u svim okolnostima (I, 12; II, 12; P I, 10; P II, 7). Njihov se život ne smije ugrožavati, niti ih se smije povrijediti na bilo koji način. Njih se mora pokupiti, sa njima humano postupati i pružiti im, u najvećoj mogućoj mjeri i u najkraćem roku, medicinsku njegu koju zahtijeva njihovo stanje. Među njima se ne smije praviti nikakva razlika, osim one koja je uslovljena medicinskim razlozima (I, 12, 15; II, 18; P I, 10; P II, 7).

Vojnici moraju voditi brigu o ranjenima, bolesnima ili o brodolomcima, pripadnicima neprijateljskih oružanih snaga koje drže u zarobljeništvu, isto onako kao što to čine za svoje vlastite ranjenike, bolesnike i brodolomce (I,12,14; II,12,16; P.I,44).

Potrebno je poduzeti sve moguće mjere kako bi se prikupili mrtvi i spriječilo njihovo pljačkanje (I,15; II,18; P I,33; P.II,8).

Leševi se ne smiju pokopati, spaliti ili prepustiti moru prije nego se tačno utvrdi njihov identitet i ustanovi smrt, po mogućnosti ljekarskim pregledom (I, 16, 17; II, 19, 20).

Osim toga, moraju se bez odlaganja preduzeti sve moguće mjere kako bi se pronašli i prikupili ranjenici, bolesnici, brodolomci i nestali (I, 15; II, 18; IV 16; P I, 33; P II, 8). Moraju se zabilježiti svi podaci koji mogu doprinijeti identifikaciji ranjenika, bolesnika, brodolomaca i mrtvih (I, 16; II, 19).

U neposrednom interesu ranjenika, bolesnika i brodolomaca, zaštićene su i sanitetske jedinice, vojne ili civilne, koje se nalaze pod nadzorom nadležne vlasti (I, 19-37; II, 22-40; P I, 8, 9,12; P II, 11). Riječ je o sanitetskom osoblju, materijalu, zgradama i uređajima, te prevozu organizovanom u medicinske svrhe, obilježenim znakom crvenog križa ili crvenog polumjeseca na bijeloj podlozi.

U sanitetska i vjersko osoblje ubraja se:

- a) osoblje (ljekari, bolničari, bolničarke, nosači) koje se, trajno ili privremeno, koristi isključivo u medicinske svrhe (traženje, prikupljanje, prijevoz, dijagnoza, liječenje ranjenika, bolesnika i brodolomaca, kao i prevencija bolesti);
- b) osoblje (administrativno, vozači, kuhari, itd.) dodijeljeno, bilo stalno ili privremeno, isključivo upravi, sanitetskim jedinicama ili sanitetskim prevoznim sredstvima;
- c) vjersko osoblje obuhvata vojna i civilna lica kao što su sveštenici koji se isključivo posvećuju vršenju sveštenečke službe (I, 24-27; II, 36, 37; P I, 8; P II, 9).

Ovo osoblje nosi jasno vidljiv znak crvenog križa ili crvenog polumjeseca na bijeloj podlozi (I, 40; II, 42; P I,18, Aneks I, 3; P II,12) i iskaznicu (I,40; II, 42; P .I,Aneks I, 1, 2). U svrhu vlastite odbrane i zaštite ranjenika i bolesnika dozvoljeno im je nošenje oružja (I, 22; II, 35; P 1,13).

Ukoliko pripadnici sanitetskog i vjerskog osoblja padnu u ruke protivnika, biće im omogućeno da i dalje izvršavaju svoje dužnosti prema ranjenima i bolesnima (I, 19). Nikoga se ne smije prisiljavati na radnje protivne pravilima ljekarske etike ili na zanemarivanje onoga što mu ta ista pravila nalažu (P I, 16; P II, 10). Svo osoblje koje nije neophodno za brigu o zarobljenicima biće vraćeno u domovinu (I, 30, 31; II,37). Zadržano osoblje neće se smatrati ratnim zarobljenicima i biće im pružene razne olakšice u vršenju njihove djelatnosti (I, 28). Na okupiranom području civilno sanitetsko osoblje smije se rekvirirati samo ako su podmirene medicinske potrebe stanovništva i ako je obezbijeđena njega ranjenika i bolesnika čije liječenje je u toku (P I, 14).

Civilno stanovništvo će poštovati ranjenike, bolesnike i brodolomce čak i ako pripadaju protivničkoj strani, i nad njima neće vršiti nikakvo nasilje (P I, 17). Civilima je dozvoljeno da prikupljaju i njeguju ranjenike i bolesnike bilo koje nacionalnosti i ne smije ih se zbog toga kažnjavati niti uznemiravati. Naprotiv, u tome im treba pomagati (I, 18).

U vojne i civilne sanitetske jedinice ubrajaju se sve zgrade ili nepokretni uređaji (bolnice i druge slične jedinice), centri za transfuziju krvi, preventivnu medicinu i snabdijevanje, skladišta ili pokretne formacije (poljske bolnice, šatori, uređaji na otvorenom) organizovani u sanitetske svrhe (I,19; P .1, 8, 9, 12; P II, 11). Oni se ne smiju nikada napadati, oštećivati ili sprečavati njihovo funkcioniranje, pa čak i ako trenutno u njima nema ni ranjenih,.... ni bolesnih (I,19).

Na isti način zaštićeni su kopneni, vodeni i vazdušni sanitetski prevoz; ambulantna i teretna vozila, brodovi-bolnice, čamci za spašavanje sanitetski avioni (I, 35, 36; II, 22-27, 38, 39; P I, 8 21-31; P II, 11).

Sanitetski materijal (nosila, medicinski i hirurški aparati i instrumenti, lijekovi, zavoji, itd.) nikada se ne smiju uništavati, već ga treba ostaviti na raspolaganju sanitetskom osoblju ma gdje bilo (I 33 34-II, 28, 38).

Znak crvenog križa ili crvenog polumjeseca na bijeloj podlozi, simbol pomoći ranjenima i bolesnima, služi za označavanje zgrada, uređaja i prevoznih sredstava, te osoblja i materijala, koji imaju pravo na zaštitu. On se ne smije upotrebljavati u druge svrhe, niti postavljati bez odobrenja nadležne vlasti. Njega se mora uvijek strogo poštovati (I,38-44; 11,41-43; PI.18; PII.12).

III. ŽENEVSKA KONVENCIJA O POSTUPANJU SA RATNIM ZAROBLJENICIMA OD 12. AUGUSTA 1949. GODINE.

DOPUNSKI PROTOKOL I (naročito glava III, odlomak II)

Status

Pripadnici oružanih snaga bilo koje strane u sukobu (osim sanitetskog i vjerskog osoblja) su borci, a bilo koji borac koga je zarobila protivnička strana smatraće se ratnim zarobljenikom (III,4; P I,43,44)¹. Oružane snage moraju biti organizovane i nalaziti se pod zapovjedništvom odgovornim za tu stranu za ponašanje svojih podređenih, te podvrgnute unutrašnjim disciplinskim propisima koji se primjenjuju u oružanim sukobima, a jamče poštovanje pravila međunarodnog prava koja se primjenjuju u oružanom sukobu (P.I,43).

To poštovanje naročito podrazumijeva da se borci moraju razlikovati od civilnog stanovništva po uniformi ili po nekom drugom znaku raspoznavanja,

1) Osim toga, stanovništvo neokupiranog područja, koje, kako se neprijatelj približava, spontano uzima oružje da bi se borilo protiv osvajačkih snaga, ima pravo na status ratnih zarobljenika ukoliko otvoreno nosi oružje i poštuje zakone i običaje rata, (narodni ustanak) ((III,4).

bar dok sudjeluju u napadu ili u vojnoj operaciji pripreme napada (P I, 44). U vanrednim situacijama, koje su uslovljene prirodom neprijateljstva, dovoljno je da se raspoznaju kao borci po tome što otvoreno nose oružje (P I, 44).

Ratni zarobljenici nalaze se u vlasti protivničke strane, ali ne i u vlasti lica, odnosno jedinica koje su ih zarobile (III, 12).

Postupak

Lice koje učestvuje u neprijateljstvima, a zarobljeno je, smatraće se ratnim zarobljenikom. Sa njim se mora postupati kao s ratnim zarobljenikom čak i onda kada postoji sumnja u njegov status (III, 5; P I, 45).

Ratni zarobljenici imaju pravo na humani postupak u svim okolnostima, kao i pravo na poštovanje njihove ličnosti i dostojanstva (III, 13, 14). Sa ženama se mora postupati uz sve obzire prema njihovom polu (III, 14).

Sa svim ratnim zarobljenicima mora se postupati jednako; privilegovani postupak može opravdati jedino zdravstveno stanje, pol, dob, vojni čin ili stručne sposobnosti (III, 16). Na traženje, ratni zarobljenici su obavezni da navedu svoje ime i prezime, dob, vojni čin i matični broj. Ne smije ih se prisiljavati da daju druge podatke (III, 17),

Ratni zarobljenici imaju pravo da zadrže svoje stvari i predmete za ličnu upotrebu. Od svoje vojne opreme, koju neprijatelj može zaplijeniti, imaju pravo da zadrže pribor za jelo i odjeću. Novac i vrijedni predmeti smiju se od njih oduzeti samo uz priznanicu, i moraju im se vratiti po završetku zarobljeničtva (III, 18).

Ratni zarobljenici su, uglavnom, obavezni da se podvrgnu disciplini i vojnim zakonima koji važe za oružane snage sukobljene strane koja ih je zarobila, a koja se zove "zarobljenička vlast" (III, 39, 82-88). Ta vlast može, iz razloga vlastite sigurnosti, ograničiti njihovu slobodu, ali ih ne smije pritvoriti, osim ako su prekršili zakon (III,

21). Prije izricanja bilo kakve osude, mora im se pružiti mogućnost odbrane tokom sudskog procesa (III, 96, 99, 105, 106).

Lice koje je učestvovalo u neprijateljstvima, a u potpunosti je lišeno statusa ratnog zarobljenika, ima pravo ne samo na odredbe IV Konvencije koje su na njega primjenjive nego i na osnovna prava koja se odnose na poštovanje njegove ličnosti (zabrana ugrožavanja života i zdravlja) i dostojanstva (zabrana ponižavajućih i nedostojnih postupaka) (P I, 75). U slučaju sudskog procesa ima pravo na pravedno suđenje (P I, 75). Ta prava su isto tako primjenjiva i u slučaju nemeđunarodnog oružanog sukoba (I-IV, 3), a posebno kada je riječ o vrlo teškom sukobu (P II, 4, 6).

Uslovi zarobljavanja

Zarobljenička vlast će obezbijediti ratnim zarobljenicima besplatnu hranu u dovoljnim količinama, odjeću, uslove boravka koji nisu lošiji od onih za vlastite jedinice i ljekarsku njegu koju zahtijeva njihovo zdravstveno stanje (III, 15, 25, 26, 27, 30).

Ratni zarobljenici, osim oficira, mogu biti primorani na rad. Oni će primati naknadu i raditi pod istim uslovima kao i državljani vlasti koja ih je zarobila. Njima se ne smiju nametati poslovi vojnog karaktera, kao ni poslovi koji su opasni, štetni po zdravlje ili su ponižavajući (III, 49-54).

Odmah po zarobljavanju njima će se omogućiti da obavijeste svoje porodice i Centralnu agenciju traženja Međunarodnog komiteta Crvenog križa. Poslije toga moći će se redovno dopisivati sa porodicama, primati pošiljke pomoći i koristiti se duhovnom brigom sveštenika svoje vjeroispovijesti (III, 33, 63, 70, 71, 72).

Oni će imati pravo da između sebe izaberu jednog predstavnika, koji će ih zastupati pred upravnim organima vlasti koja ih je zarobila, kao i pred dobrotvornim ustanovama koje im pomažu (III, 79).

Oni će imati pravo da podnose žalbe i zahtjeve predstavnicima vlasti koja ih je zarobila, koji su, kao i delegati Međunarodnog komiteta Crvenog križa, ovlašteni za posjetu njihovim logorima i razgovor sa njima, bilo direktno, bilo preko njihovog predstavnika (III, 78, 126).

Tekst konvencije mora biti javno izložen u svakom logoru ratnih zarobljenika, kako bi im se u svako doba omogućio uvid u njihova prava i dužnosti (III, 41).

Povratak u domovinu

Ratni zarobljenici koji su proglašeni teškim bolesnicima ili teškim ranjenicima biće odmah vraćeni u domovinu; nakon povratka oni se neće smjeti vojno aktivirati (III, 109, 117).

Poslije završetka aktivnih neprijateljstava ratne zarobljenike treba osloboditi i bez odlaganja ih vratiti u domovinu (III, 118).

DOPUNSKI PROTOKOLI

Glava III, odlomak I Ponašanje boraca

Protokol daje pregled pravila koja se odnose na ponašanje boraca u toku trajanja neprijateljstava.

Glavno načelo na kome se zasnivaju ova pravila je da je pravo sukobljenih strana u izboru ratnih metoda i sredstava ograničeno. Iz toga proizilazi da je zabranjena upotreba oružja, projektila i sredstava, te ratnih metoda koji izazivaju nepotrebne ozljede ili stradanja (P. I, 35).

Isto tako ne smije se koristiti prisustvo civila na određenom mjestu ili u određenom području u svrhu zaštite od vojnih operacija (P I, 51).

Zabranjeno je podmuklo ubijanje, ranjavanje ili zarobljavanje protivnika ((P I, 37). Priznati simboli (znak crvenog križa ili crvenog polumjeseca, bijela zastava, znak za zaštitu kulturnih spomenika, itd.) ne smiju se zloupotrebljavati (P I, 38). Zabranjena je upotreba državnih simbola protivničkih strana, kao i država koje ne sudjeluju u sukobu (RI,39). Protokol time potvrđuje da ratno pravo zahtijeva od boraca minimum poštenja.

Zabranjeno je uskraćivanje milosti (P I, 40). Neprijatelja koji je izvan borbe (koji nije učestvovao ili koji više nije sposoban da učestvuje u neprijateljstvima), koji se predao ili koji jasno pokazuje da se namjerava predati ne smije se napadati (P I, 41, 42).

Strana koja nema sredstava za evakuaciju svojih zarobljenika mora iste osloboditi (PI, 41).

Glava IV, Odlomak I Zaštita civilnog stanovništva od posljedica neprijateljstava

Osnovno pravilo nalaže da se u svako doba mora praviti razlika između civilnog stanovništva i boraca, kao i između objekata civilnog karaktera i vojnih ciljeva, te da u skladu s tim operacije treba usmjeravati samo protiv vojnih ciljeva. (P I, 48).

Civilno lice je svako lice koje nije pripadnik oružanih snaga (P I, 50). Objekti civilnog karaktera su objekti koji nisu vojni ciljevi, tj. oni objekti koji efikasno ne doprinose vojnom djelovanju i čije uništenje u trenutnoj situaciji ne bi donijelo određenu vojnu prednost (P I,52).

Napadi bez vršenja odabira su zabranjeni (P I, 51). Ne samo da civili i civilni objekti ne smiju biti predmet napada već se moraju preduzeti i sve mjere predostrožnosti u napadu na vojne ciljeve ili u određivanju položaja tih ciljeva, kako bi se izbjegli ili sveli na najmanju mjeru usput prouzrokovani civilni gubici i štete (P I, 57, 58). Ti gubici ni u kom slučaju ne smiju biti nesrazmjerni u odnosu na očekivanu konkretnu ili neposrednu vojnu prednost (P I, 51,57).

Zabranjeno je izgladnjivanje civilnog stanovništva protivničke strane, uništavanje objekata neophodnih za njegovo preživljavanje, kao i nanošenje obimnih i dugotrajnih šteta prirodnoj okolini (P I, 54, 55).

Kulturni objekti, postrojenja koja sadrže opasne sile, nebranjene lokalitete i demilitarizovane zone (uključujući sigurnosne i neutralizovane zone) predmet su posebne zaštite i odgovarajućeg označavanja i identifikacije, jednako kao i članovi i postrojenja organizacija civilne zaštite (P I, 53, 56, 60 i 61-67, Aneks I, Odlomak V i VI).

Zabrana napada na civilno stanovništvo, uništavanja objekata neophodnih za njegovo preživljavanje, kao i zabrana napada na kulturne objekte jednako se primjenjuje i u nemeđunarodnim oružanim sukobima (P II, 13, 14, 15, 16).

Posebno je dužnost vojnog zapovjedništva da se brine o poštovanju ovih pravila (P I, 86, 87).

IV. ŽENEVSKA KONVENCIJA O ZAŠTITI CIVILNIH OSOBA ZA VRIJEME RATA I DOPUNSKI PROTOKOLI

Određena minimalna pravila zaštite važe za sva lica pogođena ratnim sukobom, bez obzira na nacionalnost i područje na kome žive.

Zato se moraju dozvoliti akcije pružanja pomoći u živežnim namirnicama, lijekovima, odjeći, itd. (IV, 23; P I, 69, 70, 71; P II, 18).

Posebno treba štiti žene i djecu od bilo kog oblika nedoličnih nasrtaja i poštovati ih (IV 24; P I, 76, 77, 78).

Treba omogućiti ponovno spajanje razdvojenih porodica i razmjenu porodičnih poruka (IV 25, 26; P I, 74)

I, nadalje, svako lice pogođeno oružanim sukobom ima pravo na osnovne garancije bez ikakve diskriminacije, na njegovu ličnost, čast, uvjerenje i vjerske običaje koje treba poštovati. Ni civilna ni vojna lica ne smiju ni na kakav način ugrožavati njihove živote, njihovo zdravlje, tjelesnu i duševnu cjelovitost ili dostojanstvo. U slučaju sudskog procesa imaju pravo na pravedno suđenje (P I, 75). Ova prava i garancije jednako važe i u slučaju nemeđunarodnog oružanog sukoba (P. II, 4 i 6).

Osim toga, IV Konvencija se posebno bavi civilnim licima u rukama neprijatelja i pri tome razlikuje dvije kategorije (IV, 4).

Civili na neprijateljskoj teritoriji

Civilima treba omogućiti da napuste neprijateljsku teritoriju, osim ako to ne zabranjuju razlozi sigurnosti (IV; 35). Ako oni ne napuste neprijateljsku teritoriju, ili ako su silom zadržani, sa njima se mora postupati kao i sa svim ostalim strancima (IV 38). Ako sigurnost zemlje njihovo zadržavanje čini apsolutno nužnim, mora im se omogućiti da se protiv takve mjere žale i da se nepristrasno ispita njihov slučaj (IV, 41-43).

Stanovništvo na okupiranom teritoriju

Civilnom stanovništvu se mora, koliko god je to moguće, omogućiti da nastavi normalan život. Održavanje javnog reda je dužnost okupatora (IV 64).

Uopšte se zabranjuje protjerivanje i preseljavanje stanovništva (IV, 49). Svako prisilno uzimanje radne snage podliježe strogim pravilima. Lica mlađa od 18 godina tome uopšte ne podliježu, a prisilno zaposlene radnike se ne smije tjerati na izvršavanje onih zadataka u kojim učestvuju u ratnim operacijama (IV, 51). Zabranjuje se pljačka i nepotrebno uništavanje dobara (IV 33, 53).

Okupator se mora brinuti o dobrobiti djece (IV, 50), o održavanju medicinskih službi i javne higijene (IV, 56), kao i o snabdijevanju stanovništva (IV, 55). On mora omogućiti dostavljanje pošiljaka pomoći i olakšati njihov prevoz (IV, 59-62). Uopšteno govoreći, vlasti, uprava, te javne privatne ustanove moraju nastaviti sa funkcioniranjem (IV 54, 63, 64).

Okupator ima pravo da se brani od neprijateljskog djelovanja uperenog protiv njegove uprave i pripadnika njegovih oružanih snaga. U tu svrhu on može uvesti posebne zakone (IV, 64) i izručiti optužene svojim sudovima (IV, 66), ali ni jedna presuda ne smije biti izrečena bez prethodno provedenog redovnog sudskog procesa (IV, 71). Ako to nužno zahtijevaju razlozi njegove sigurnosti, okupator može zatvoriti određena lica (IV, 78). Međutim, sve ove mjere podliježu strogim pravilima i nadzoru organa koji štite žrtve rata (IV 65-77, 78, 136, 143).

Civili na neprijateljskom teritoriju i stanovništvo na okupiranim područjima imaju neka zajednička prava.

Oni imaju pravo, u svim okolnostima, na poštovanje njihove ličnosti, dostojanstva, porodičnih prava, vjerskih uvjerenja i tradicija, te vlastitih navika i običaja. Sa njima treba uvijek postupati humano (IV, 27). Nad njima se ne smije vršiti nikakvo nasilje (IV, 31). Posebno treba zaštititi žene od napada na njihovu čast, pogotovo od silovanja i bilo kakvih nedoličnih postupaka (IV, 27).

Ovi civili se mogu slobodno obraćati za posredovanje vlasti koja ih štiti, kao i Međunarodnom komitetu Crvenog križa ili Crvenog polumjeseca zamlje u kojoj se nalaze (IV 30). Predstavnici te vlasti i Međunarodnog komiteta Crvenog križa mogu ih slobodno posjećivati (IV 30, 143).

Neprijateljska vlada je odgovorna za postupke svojih civilnih i vojnih službenika prema civilnom stanovništvu (IV 29).

I na kraju, u slučaju internacije - mjera koja ne smije imati kazneni karakter - a uzevši u obzir razlike koje podrazumijeva njihov civilni status, civilno stanovništvo ima pravo na postupak koji je u glavnim crtama jednak postupku prema ratnim zarobljenicima (IV 79-135).

Međunarodni komitet Crvenog križa (MKCK) je, uz ligu društava Crvenog križa i Crvenog polumjeseca, te priznatih nacionalnih društava Crvenog križa i Crvenog polumjeseca, jedan od tri sastavna dijela Međunarodnog pokreta Crvenog križa i Crvenog polumjeseca.

Kao nezavisna humanitarna institucija, MKCK je osnivač Crvenog križa. U svojstvu neutralnog posrednika u slučaju oružanih sukoba ili nemira, MKCK pokušava osigurati vlastitom inicijativom ili na osnovu Ženevskih konvencija zaštitu i pomoć žrtvama međunarodnih ili građanskih ratova, kao i unutrašnjih nemira i zategnutosti, te na taj način doprinosi miru u svijetu.